

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย

Factors Affecting Family Solidarity in the Opinions of Thai Teenagers

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล¹ สุวิมล อังควาณิช² บุญรอด วุฒิสาสตร์กุล³ ปาณีย์ ฐิติวัฒนา⁴

บทคัดย่อ

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญ ครอบครัวทำหน้าที่ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ครอบครัวที่มีความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็ง สมาชิกครอบครัวบิดามารดาและบุตรมีความผูกพันรักใคร่กลมเกลียวกันเป็นครอบครัวที่พึงประสงค์ของประเทศชาติ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย ตามแนวคิดทางสังคมวิทยา ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวได้แก่ ระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 964 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าครอบครัวของตนเองมีความเป็นปึกแผ่นอยู่ในระดับสูง นักเรียนเห็นว่า ตนเองได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาด้วยวิธีการที่บิดามารดาให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้การสนับสนุน และใช้เหตุผลในระดับสูง นักเรียนคิดว่า ตนเองมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทในระดับปานกลาง และมีความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดาในระดับปานกลาง

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เส้นทาง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบ พบว่า ตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวที่ได้จากการพัฒนาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยต่างๆ ในตัวแบบสามารถอธิบาย ลักษณะความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวได้ ร้อยละ 47.9 จากการเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ พบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม รองลงมาคือ ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ส่วนปัจจัยระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวเพียงเล็กน้อย การใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นทำให้เกิดความขัดแย้งทางบทบาทและเกิดความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา ซึ่งมีผลทำให้ระดับความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บิดามารดาควรเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีการ ที่บิดามารดาให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้การสนับสนุน และใช้เหตุผล ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทและความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ควรมีนโยบายส่งเสริมการทำกิจกรรมของวัยรุ่น เพื่อลดปริมาณเวลาการเล่นอินเทอร์เน็ต กิจกรรมที่ส่งเสริมควรเน้นกิจกรรมที่วัยรุ่นได้ทำร่วมกับบิดามารดา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตร

คำสำคัญ: ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ความรู้สึกแปลกแยก การอบรมเลี้ยงดู

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์ ดร. ที่ปรึกษาคณะคุณิพนธ์

³ ดร. ที่ปรึกษาคณะคุณิพนธ์

⁴ รศ. ที่ปรึกษาคณะคุณิพนธ์

ABSTRACT

Family is an important basic unit of every society, supplying the human resource for developing the nation. Therefore, family with strong relationship between parents and their children is a desired potential unit of the nation. This study aimed at developing a causal relationship model that explained the family solidarity of Thai teenagers based on the idea of Sociology. The factors affecting the family solidarity included parents' education level, income, supportive and reasoning parenting style, number of hours in using the Internet of teenagers, feeling of role conflict, and feeling of alienation from parents. This study was a survey research of which the data were collected by questionnaires from the samples of 964 Mattayom Suksa 3 students in Bangkok area. The results of this study can be summarized as follows:

1. Students in the sample group stated that their family had solidarity at a high level. Also, they were treated by means of supporting and reasoning parenting style at a high level. They got the feeling of conflict role as well as alienation from parents at a moderate level.

2. The result from analyzing the data with path analysis to verify consistency of the model revealed that the factor model affecting family solidarity that was developed suited the empirical data and could be used to explain characteristics of family solidarity at 47.9 per cent. In addition to that, comparing effect sizes among factors indicated that supportive and reasoning parenting style affected the most to family solidarity both directly and indirectly, followed by feeling of role conflict. The factors of parents' education level and income had a few effects on family solidarity. Moreover, the teenagers' role conflict and feeling of alienation from parents as a result of their use of Internet could lead to the reduction of the family solidarity level.

Recommendations from this study were as follows: (1) Parents should rear their children by giving them love, taking good care of them, providing them with support, and treating them reasonably in order to lessen the feeling of role conflict and alienation. (2) The organizations responsible for family issue should launch a policy to promote useful activities for teenagers in order to decrease the number of hours in using the Internet. These activities should give parents and children more chance to work together to strengthen their relationships.

Keywords : family solidarity, role conflict, alienation, parenting style

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เป็นสมาชิกใหม่ของสังคม การดูแลจากครอบครัวที่อบอุ่นและเอาใจใส่ สามารถสร้างคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ประเทศชาติ ในระบบครอบครัว สมาชิกของครอบครัวมีสถานภาพแตกต่างกัน สมาชิกครอบครัวต่างต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนเอง เพื่อการธำรงรักษาดุลยภาพของระบบ แนวทางในการปฏิบัติตามบทบาทของแต่ละสถานภาพจะถูกกำหนดขึ้นตามบรรทัดฐานที่

ได้รับการสั่งสอนขัดเกลากันมาจากรุ่นสู่รุ่น บทบาทประกอบด้วยกลุ่มของกิจกรรมหลายประเภท เพื่อตอบสนองด้านวัตถุ จิตใจ และสังคมแก่สมาชิกครอบครัว กลุ่มกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ยึดเหนี่ยวสมาชิกในครอบครัวให้ประสานร่วมมือกันปฏิบัติตามบทบาท เพื่อรักษาดุลยภาพของครอบครัว การยึดเหนี่ยวร่วมมือร่วมกันนี้ก่อให้เกิด "ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว" ครอบครัวที่มีความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็งเป็นครอบครัวที่พึงประสงค์ แต่จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว ทำให้ครอบครัวอ่อนแอลง การศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็งของครอบครัว จึงเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานในสังคมควรให้ความสำคัญ การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวจะทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ในการอธิบายและเข้าใจการดำเนินชีวิตของสมาชิกครอบครัวมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง เป็นที่พึงของสมาชิกในครอบครัวและสังคม ทั้งนี้เพื่อป้องกันและบำบัดปัญหาสังคมต่าง ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการพัฒนาตัวแบบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว ในการพัฒนาตัวแบบใช้แนวคิดทางสังคมวิทยา โดยนำแนวคิดทฤษฎีระบบเปิด (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์, 2525) มาผสมกับแนวคิดทฤษฎีบทบาท (Turner, 2002) และนำแนวคิดเรื่องความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวของ Bengtson and Schrader (1982) แนวคิดเรื่องความรู้สึกแปลกแยกของ Seeman (1959-1972 as cited in Lystad, 1972) แนวคิดการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) มาร่วมพิจารณาด้วย โดยพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของครอบครัวไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา การใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา ศึกษาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อพัฒนาตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย

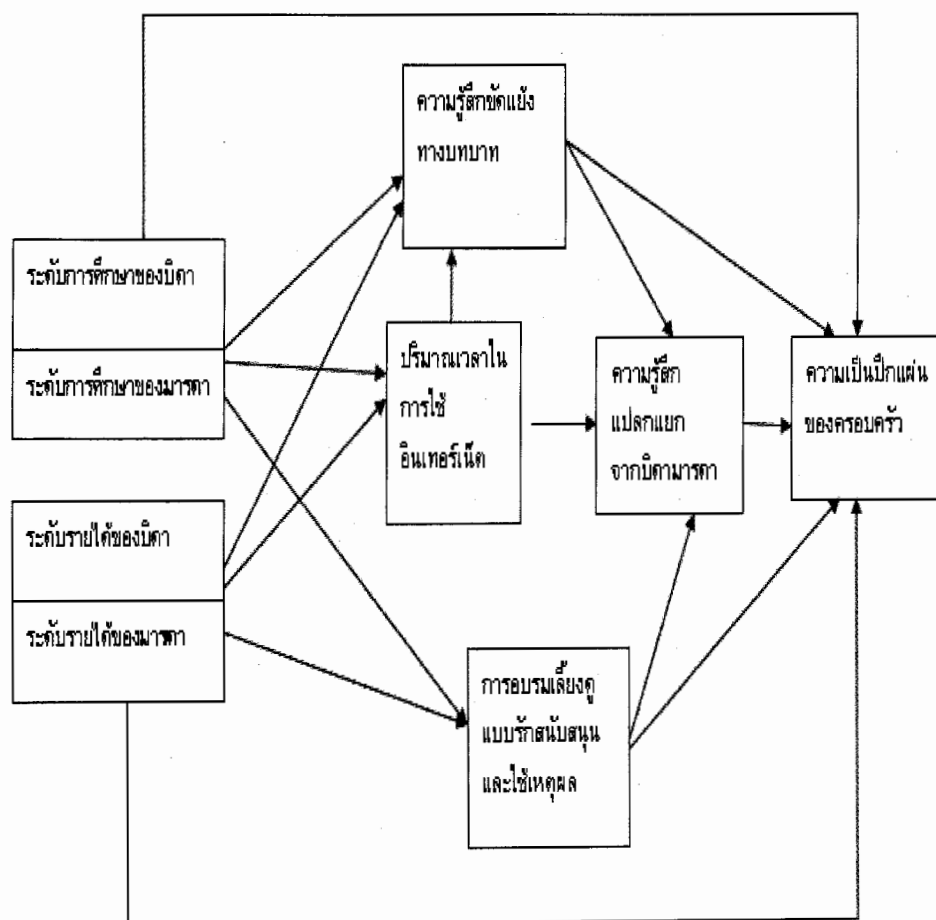
โดยความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวมี 4 องค์ประกอบ คือ การทำกิจกรรมร่วมกัน ความรู้สึกผูกพันทางอารมณ์ต่อกัน ความสมานฉันท์ และความเอื้ออาทรต่อกัน

2. เพื่อเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่น โดยปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

แบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด "ทฤษฎีบทบาท" ซึ่งพิจารณาว่า ครอบครัวเป็นระบบทางสังคมซึ่งมีองค์ประกอบคือ บทบาท ตำแหน่งหรือสถานภาพ และบรรทัดฐาน แต่เนื่องจากสมาชิกครอบครัวต่างต้องสวมบทบาทหลายอย่างต่อเนื่องกับบทบาทที่แตกต่างกันไปในสถานการณ์แบบต่าง ๆ จึงทำให้ต้องประสบกับความขัดแย้งทางบทบาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์, 2547, หน้า 46) ความขัดแย้งทางบทบาทที่นำมาพิจารณาในการศึกษานี้เป็น "ความขัดแย้งภายในบทบาท" ซึ่งเป็นความขัดแย้งทางบทบาทที่เกิดขึ้นเมื่อบทบาทมีความคาดหวังต่อบทบาทที่กำลังสวมรับอยู่ในลักษณะที่แตกต่างกันหรือมีความคาดหวังต่อบทบาทของตนเองไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของบทบาท ในสถานการณ์ของระบบครอบครัว การปฏิบัติบทบาทของบุตรอาจแตกต่างไปจากความคาดหวังของบิดามารดา หรือแตกต่างจากบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับกันของบทบาทนั้น ซึ่งความขัดแย้งภายในบทบาทส่งผลทางลบต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว จากแนวคิดดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยนำมาเชื่อมโยงพัฒนาเป็นแบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทย ทั้งนี้เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้เด็กไทยทุกคนต้องเข้าเรียนจนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งหมายถึงเด็กไทยทุกคนจะต้องได้เรียนหนังสือจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงถือเสมือนว่า เป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทยได้ และเนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ นำเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นมาเป็น

ปัจจัยหนึ่งที่เราคาดว่าจะมีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวด้วย ผู้วิจัยจึงศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเห็นว่ากรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีมากกว่าในจังหวัดอื่นๆ โดยคาดว่าจะการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปขยายผลศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อความเกี่ยวกับตนเอง บิดามารดา และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบิดามารดา

ตามการรับรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยตระหนักดีว่า การศึกษาจากการรับรู้ของนักเรียนอาจไม่ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงมากนัก แต่การที่จะศึกษาข้อมูลโดยการสังเกตความเป็นไปภายในครอบครัวจากทั้งฝ่ายบิดามารดาและตัววัยรุ่นเอง อาจต้องใช้เวลาและงบประมาณมาก แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การศึกษาคครั้งนี้จึงถือเป็นเพียงการวิจัยนำร่อง โดยคาดหวังว่าจะมีผู้นำไปขยายผลศึกษา เพื่อให้ได้ภาพรวมของทั้งประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยว่า ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทย ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาคครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว

2. ทราบถึงสถานการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นไทย รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ระดับความรู้สึกลดแย้งทางบทบาท ระดับความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดาของวัยรุ่นไทย ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาคครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของวัยรุ่นไทยให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม

การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิด “ทฤษฎีระบบเปิด” ซึ่งกล่าวถึงครอบครัวว่า ครอบครัวเป็นระบบทางสังคมระบบหนึ่งที่มีอาณาเขตของตนเอง ครอบครัวนำเข้า “วัตถุดิบ” จากภายนอกระบบเข้ามาป้อนเป็น “พลังงาน” ให้กับครอบครัว วัตถุดิบจะผ่านกระบวนการถ่ายทอดเพื่อแปลงวัตถุดิบให้เป็น “ผลผลิต” ป้อนให้กับระบบที่ใหญ่กว่า (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์, 2525, หน้า 13) ซึ่งโดยความหมาย คือ ในระบบครอบครัว บิดามารดาปฏิบัติบทบาทในฐานะ “ผู้หาเลี้ยงครอบครัว” นำ “วัตถุดิบ” ทรัพยากรทางเศรษฐกิจมาป้อนเป็น “พลังงาน” ให้แก่ครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวทำหน้าที่

ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติ แต่โดยธรรมชาติ ระบบครอบครัวจะเกิดปัญหาความตึงเครียดขึ้นภายในระบบ อันมีสาเหตุมาจากทั้งความตึงเครียดจากภายนอกระบบและความตึงเครียดภายในระบบเอง ครอบครัวจึงต้องมีกระบวนการดัดแปลงเพื่อให้ระบบทำหน้าที่ต่อไปได้ สมาชิกครอบครัวประสานร่วมมือร่วมกันทำหน้าที่เพื่อรักษาดุลยภาพของระบบ ทำให้ครอบครัวเกิดความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็ง จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยพิจารณาว่า “รายได้และระดับการศึกษาของบิดามารดา” เป็นวัตถุดิบทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่นำเข้าสู่ระบบครอบครัวเพื่อเป็นพลังงานในการบำรุงเลี้ยงให้ระบบครอบครัวทำหน้าที่ได้นอกจากนี้ “อินเทอร์เน็ต” ยังเป็นวัตถุดิบจากภายนอกอีกประเภทหนึ่งที่น่าเข้ามาในระบบเพื่อช่วยในกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกครอบครัว ในกระบวนการผลิต “ผลผลิต”เยาวชนที่มีคุณภาพให้กับสังคมประเทศชาติ ระบบครอบครัวกระทำโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดดัดแปลง กล่าวคือ บิดามารดามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการให้การขัดเกลาอบรมสั่งสอนบุตร ผ่านวิธีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่างๆ “การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล” ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ บิดามารดาส่งเสริมให้บุตรมีอิสระในการคิดการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง บิดามารดาให้ความช่วยเหลือสนับสนุน โดยบิดามารดาอธิบายเหตุผลเมื่อมีการส่งเสริมหรือห้ามมิให้กระทำสิ่งใด การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีนี้ ส่งผลให้สมาชิกครอบครัวบิดามารดาและบุตรมีความรัก ความผูกพัน มีความสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพได้ดีทำให้ครอบครัวเกิดดุลยภาพครอบครัวจึงมีความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็ง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษาคครั้งนี้จึงเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 3 เขตการศึกษา มีจำนวนโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 115 แห่ง มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวม 45,169 คน (สำนักงานการศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร, 2550)

การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) สุ่มโรงเรียนจากแต่ละเขตการศึกษา เขตละ 2 โรงเรียน รวมโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 แห่ง คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างในกรณีที่ตัวแปรในการวิเคราะห์เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และทราบขนาดของประชากร ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (Cooper & Scindler, 2001)

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

S แทน ค่าประมาณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดในการประมาณ

Z แทน ค่าคะแนนมาตรฐานที่สอดคล้องกับระดับความเที่ยง

จากสูตรข้างต้น ผู้วิจัยกำหนดระดับความเที่ยง 95 % ค่าคะแนนมาตรฐาน (Z) ที่สอดคล้องกับระดับความเที่ยง 95 % มีค่าเท่ากับ 1.96 และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนสูงสุดในการประมาณเป็นร้อยละ 6 ของค่าประมาณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร ($E=0.06S$) ขนาดของประชากร 45,169 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 1,043 คน จากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 6 แห่ง สุ่มตัวอย่างนักเรียนจากแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วน (proportional to size) ของจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียน

ตัวแปรต่างๆ ในกรอบแนวคิดการวิจัยมีการกำหนดค่าดังนี้

1. ระดับการศึกษาของบิดา/มารดา วัดจากจำนวนปีที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา/มารดา เช่นในกรณีที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ค่าของตัวแปรมีค่าเท่ากับ 6 ถ้าจบการศึกษาระดับปริญญาเอก ค่าของตัวแปรมีค่าเท่ากับ 20 และถ้าไม่ได้เรียน ค่าของตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0

2. ระดับรายได้ของบิดา/มารดา แบ่งค่าของตัวแปรเป็น 2 ค่าคือ

ระดับรายได้เป็น 0 หมายถึง มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท/เดือน

ระดับรายได้เป็น 1 หมายถึง มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท/เดือน

3. จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน วัดจากจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนเฉลี่ยทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด

4. ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว มีจำนวนคำถาม 24 ข้อ คำตอบของแต่ละข้อเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 นำคะแนนที่ได้มารวมกันเป็นคะแนนของตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวจึงมีค่าที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 24 ถึง 120 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้หารด้วย 24 จะได้ค่าเฉลี่ยต่อรายการ การแบ่งระดับของตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ยต่อรายการ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ค่าเฉลี่ยต่อรายการ	ระดับ
1.0-1.8	ต่ำที่สุด
1.9-2.6	ต่ำ
2.7-3.4	ปานกลาง
3.5-4.2	สูง
5.0 - 4.3	สูงที่สุด

5. ความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา มีจำนวนคำถาม 15 ข้อ คำตอบของแต่ละข้อเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 นำคะแนนที่ได้มารวมกันเป็นคะแนนของตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดาจึงมีค่าที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 15 ถึง 75 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้หารด้วย 15 จะได้ค่าเฉลี่ยต่อรายการ การแบ่งระดับของตัวแปรความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา พิจารณาจากค่าเฉลี่ยต่อรายการ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

6. ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท มีจำนวนคำถาม 6 ข้อ คำตอบของแต่ละข้อเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 นำคะแนนที่ได้มารวมกันเป็นคะแนนของตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทจึงมีค่าที่

เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 6 ถึง 30 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้หารด้วย 6 จะได้ค่าเฉลี่ยต่อรายการ การแบ่งระดับของตัวแปรความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทพิจารณาจากค่าเฉลี่ยต่อรายการ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

7. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล มีจำนวนคำถาม 5 ข้อ คำตอบเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระหว่าง 1 ถึง 5 นำคะแนนที่ได้มารวมกันเป็นคะแนนของตัวแปร ดังนั้น ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลจึงมีค่าที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 5 ถึง 25 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้หารด้วย 5 จะได้ค่าเฉลี่ยต่อรายการ การแบ่งระดับของตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลพิจารณาจากค่าเฉลี่ยต่อรายการ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเช่นเดียวกับตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของบิดา/มารดา ระดับรายได้ของบิดา/มารดา สถานที่พักอาศัยของนักเรียน สถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน และระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของนักเรียนซึ่งมี 4 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีคำถาม 6 ข้อ รวมจำนวนคำถามในส่วนนี้ 24 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท มีคำถาม 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดาซึ่งมี 3 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีคำถาม 5 ข้อ รวมจำนวนคำถามในส่วนนี้ 15 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล มีคำถาม 5 ข้อ คำตอบของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 5 เป็นมาตรวัด 5 ระดับ โดยระดับที่ 1 หมายถึง ไม่จริงเลย และ ระดับที่ 5 หมายถึง จริงที่สุด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS วิธีการทางสถิติที่ใช้คือ

1. ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะทางสังคมและภูมิหลังของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ใช้สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics)

เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวในตัวแบบที่ใช้อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่น

จากแบบสอบถามที่นักเรียนตอบครบสมบูรณ์จำนวน 964 ชุด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 432 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 และเป็นนักเรียนหญิง 532 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 นักเรียนที่มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน และที่ไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้านมีจำนวนเท่าๆ กัน สำหรับสถานที่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ที่บ้าน และที่ร้านอินเทอร์เน็ตในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือ มีนักเรียนที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านของตนเอง ร้อยละ 49.1 และใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ตร้อยละ 49.9 นอกจากนั้น ยังมีการใช้ในสถานที่อื่นๆ เช่น ใช้ที่โรงเรียน บ้านญาติ บ้านเพื่อน และใช้ในที่ทำงานของบิดามารดา สำหรับค่าสถิติบรรยายตัวแปรต่างๆ ในกรอบแนวคิดการวิจัยแสดงในตาราง 1

ตาราง 1

ค่าสถิติบรรยายตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปร	Min	Max	$\bar{X}$	SD.	จำนวน ราย การ	ค่าเฉลี่ย ต่อ รายการ	ระดับ
ระดับการศึกษาของบิดา	0	20	11.17	4.01			
ระดับการศึกษาของมารดา	0	18	10.66	4.19			
ระดับรายได้ของบิดา	0	1	0.61	0.49			
ระดับรายได้ของมารดา	0	1	0.39	0.49			
จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ต	0.17	70	838.	9.18			
ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท	5	25	14.28	3.98	5	2.86	ปานกลาง
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทุน	7	30	22.61	3.90	6	3.77	สูง
ความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา	16	66	40.66	8.61	15	2.71	ปานกลาง
ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว	55	120	91.72	11.04	24	3.82	สูง

ตาราง 1 อธิบายค่าตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ระดับการศึกษาของบิดามารดาวัดจากจำนวนปีที่ศึกษาตามหลักสูตร ในระดับการศึกษาสูงสุด บิดาที่เรียนในกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนปีที่ศึกษาสูงสุด 20 ปี เทียบเท่ากับจบระดับปริญญาเอก ต่ำสุด 0 ปี คือไม่ได้เรียนหนังสือ มีค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่ศึกษา 11.17 ปี เทียบได้กับระดับมัธยมปลาย จำนวนปีที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุดของมารดานักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง มีค่าสูงสุด 18 ปี เทียบเท่ากับจบระดับปริญญาโท ต่ำสุด 0 ปี คือไม่ได้เรียน มีค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่ศึกษา 10.66 ปี เทียบได้กับระดับมัธยมปลาย

รายได้ของบิดา/ มารดา

บิดามีค่าเฉลี่ยของระดับรายได้ 0.6 (มากกว่า 0.5) แสดงว่า บิดาของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 10,000 บาท และมารดามีค่าเฉลี่ยของระดับรายได้ 0.39 (น้อยกว่า 0.5) แสดงว่า มารดาของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท

จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน

นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด 0.17 ชั่วโมง/สัปดาห์ (หรือ 10 นาที/สัปดาห์) มากที่สุด 70 ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยเฉลี่ยใช้ 8.3 ชั่วโมง หรือ 8 ชั่วโมง 23 นาที/สัปดาห์ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.18 ชั่วโมง หรือ 9 ชั่วโมง 11 นาที/สัปดาห์ จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย

ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท มีค่าต่ำสุด 5 ค่าสูงสุด 25 ค่าเฉลี่ย 14.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.98 โดยมีค่าเฉลี่ยต่อรายการ 2.86 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเองมีความขัดแย้งทางบทบาทในระดับปานกลาง

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทุนและใช้เหตุผล มีค่าต่ำสุด 7 ค่าสูงสุด 30 ค่าเฉลี่ย 22.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.90 โดยมีค่าเฉลี่ยต่อรายการ 3.77 อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างรู้สึกที่ตนเองได้รับการเลี้ยงดูในแบบที่บิดามารดาให้ความรัก ให้การสนับสนุนและมีเหตุผลกับตนเองในระดับสูง

ความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา มีค่าต่ำสุด 16 ค่าสูงสุด 66 ค่าเฉลี่ย 40.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.61 โดยมีค่าเฉลี่ยต่อรายการ 2.71 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าคุณเองมีความแปลกแยกจากบิดามารดาในระดับปานกลาง

ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว มีค่าต่ำสุด 55 ค่าสูงสุด 120 ค่าเฉลี่ย 91.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.04 โดยมีค่าเฉลี่ยต่อรายการ 3.82 อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าครอบครัวของตนเองมีความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็งในระดับสูง

อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวได้ดังนี้

1. ระดับการศึกษาของบิดามีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว โดยอิทธิพลทางตรงเป็นอิทธิพลทางบวก ส่วนอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปร ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดา

2. ระดับการศึกษาของมารดาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

3. รายได้ของบิดาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

4. รายได้ของมารดามีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว โดยอิทธิพลทางตรงเป็นอิทธิพลทางลบ ส่วนอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปร จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

5. จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว โดยอิทธิพลทางตรงเป็นอิทธิพลทางลบ ส่วนอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว โดยอิทธิพลทางตรงเป็นอิทธิพลทางบวก ส่วนอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท และความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

7. ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท มีทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา

การวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพล

จากค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในตัวอย่างตามภาพ 2 นำมาคำนวณค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรสาเหตุและผล แยกออกเป็นอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม แสดงในตาราง 2

ตาราง 2

แสดงผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว

ตัวแปร	อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects) ผ่านตัวแปร					อิทธิพลรวม (Total Effects)
		role conflict	Net_time	parenting	alienation	รวม	
F_ed	0.070	0.014	0	0.055	0	0.069	0.139
M_ed	0	0	0.010	0.025	0	0.015	0.012
F_inc	0	0.021	0.041	0.030	0	0.092	0.092
M_inc	0.059	0	0.019	0.024	0	0.043	0.102
role conflict	0.173	0	0	0	0.145	0.145	0.318
Net_time	0.137	0.060	0	0	0	0.060	0.197
parenting	0.433	0.044	0	0	0.066	0.11	0.543
alienation	0.248	0	0	0	0	0	0.248

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาจากค่าอิทธิพลรวมจะเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา และจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาของบิดา/มารดา และ รายได้ของบิดา/มารดามีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวน้อยกว่าตัวแปรอื่นๆ

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่น โดยพัฒนาตัวแบบขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีระบบเปิด ทฤษฎีบทบาท และประสานกับแนวคิดเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท หลังจากได้ตัวแบบแล้ว จึงใช้สถิติการวิเคราะห์เส้นทาง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบที่ได้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวในตัวแบบที่ใช้อธิบายความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว ผลการศึกษาสรุปลงได้ดังนี้

1. นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์น้อยที่สุด 10 นาที สูงสุด 70 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง 23 นาที มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9 ชั่วโมง 11 นาที จะเห็นได้ว่า ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ที่ได้มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย (ปกติแล้วค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันมาก ผู้ที่ใช้น้อยที่สุด ใช้สัปดาห์ละครั้งเดียวประมาณ 10 นาที สำหรับผู้ที่ใช้มากที่สุด ใช้มากถึงสัปดาห์ละ 70 ชั่วโมง (หรือประมาณวันละ 10 ชั่วโมง) ซึ่งถือว่าเป็นปริมาณการใช้ที่มากเกินไป บิดามารดาผู้ปกครองควรมีการดูแลจำกัดจำนวนชั่วโมงการใช้งานให้น้อยลง อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มวัยรุ่นที่บิดามารดามีรายได้ต่ำ มีการศึกษาไม่สูงนัก วัยรุ่นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงว่า บิดามารดาจะสามารถควบคุมลูกได้หรือไม่ เนื่องจากบิดามารดาไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดลูก เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ อีกทั้งบิดามารดาก็มีความรู้จำกัด ความรู้ความเข้าใจที่จะควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกได้

2. ผลการศึกษาครั้งนี้สนับสนุนแนวคิด “ทฤษฎีระบบเปิด” ซึ่งกล่าวถึงระบบครอบครัวว่าเป็นระบบสังคมที่เป็นระบบเปิด ในระบบครอบครัว สมาชิกครอบครัวนำเข้าพลังงานจากภายนอก อันเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเชื่อมโยงกับระบบอื่นๆ ภายนอกครอบครัว ผู้มีสถานภาพเป็นบิดามารดา มีบทบาท “ผู้หาเลี้ยงครอบครัว” เพื่อนำทรัพยากรหรือพลังงานเข้ามาป้อนระบบครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวพร้อมที่จะทำหน้าที่ต่อไปได้ ครอบครัวที่บิดามีระดับการศึกษาสูงมีโอกาในการแสวงหาทรัพยากรทางเศรษฐกิจ หรือพลังงานเข้ามาป้อนระบบครอบครัวได้มาก ทำให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาช่วยให้คนมีพัฒนาการในด้านความคิด การตัดสินใจ ลักษณะการแสดงออกและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีความรู้มากกว่าจะมีโอกาสพัฒนาได้มากกว่า และเกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่า นอกจากนี้ สถิติปัญหาสามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครอบครัวที่บิดามีระดับการศึกษาสูงจึงมีความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวอยู่ในระดับสูงด้วย

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ระดับการศึกษาของมารดาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว มีเพียงอิทธิพลทางอ้อม และมีขนาดอิทธิพลน้อยกว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรระดับการศึกษาของบิดา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บิดาเป็นบุคคลในครอบครัวที่อยู่ในฐานะของผู้นำครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ในครอบครัว บทบาทของบิดาเป็นบทบาทเพื่อการยังชีพ บทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว และการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว บิดามีอำนาจออกกฎเกณฑ์ ควบคุมระเบียบวินัยภายในครอบครัว ส่วนมารดามีหน้าที่รับผิดชอบกิจการภายในบ้านและการอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นหลัก เมื่ออำนาจการตัดสินใจเรื่องสำคัญต่างๆ ในครอบครัวเป็นของบิดา มารดามีบทบาทในการตัดสินใจน้อยกว่า ครอบครัวจะมีการปรับตัวรักษาดุลยภาพได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของบิดาผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว ดังนั้น ระดับการศึกษาของมารดาจึงมีอิทธิพลต่อความเป็น

ปึกแผ่นของครอบครัวน้อยกว่าระดับการศึกษาของบิดา

3. ตัวแบบที่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ของความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นไทยว่ามีสาเหตุมาจากระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา จำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ต ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา โดยตัวแปรสาเหตุเหล่านี้มีอำนาจในการอธิบาย (R^2) ได้ร้อยละ 47.9 ส่วนที่ขาดหายไปอีกร้อยละ 52.1 เป็นอำนาจในการอธิบายของตัวแปรที่ถูกมองข้ามไปไม่ได้นำมาพิจารณาในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องด้วยปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ บิดามารดาและบุตรที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่สลับซับซ้อน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงอธิบายปรากฏการณ์ความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ยังขาดตัวแปรสำคัญๆ ที่ควรนำมาพิจารณาไว้ในตัวแบบอีกหลายประการ เช่น ลักษณะของกลุ่มเพื่อนสนิทของวัยรุ่น เนื่องจาก วัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก

4. ผลการศึกษาที่ได้ครั้งนี้ ช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล ช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวไทยให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นว่า การเลี้ยงดูลูกที่พ่อแม่ให้ความรักความเอาใจใส่ ช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท และลดความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น หากใช้มากเกินไปจะทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท เกิดความรู้สึกแปลกแยกจากบิดามารดา ซึ่งทำให้ระดับความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวตามทัศนะของวัยรุ่นมีหลายปัจจัย แต่จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนปัจจัย

เรื่องระดับการศึกษาและรายได้ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความเป็นปีกแผ่นของครอบครัวน้อยกว่า ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้บิดามารดาและผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีการแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล ซึ่งมีลักษณะที่บิดามารดาให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้การยอมรับ และเมื่อต้องการสนับสนุนหรือห้ามมิให้ทำสิ่งใด ก็ควรมีเหตุผลชี้แจง ไม่ควรใช้อารมณ์กับลูก สำหรับหน่วยงานด้านครอบครัว คือ จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตร ส่งเสริมบิดามารดาให้แสดงความรักความเอาใจใส่มีเวลาให้กับลูก เรื่องการทำงานหารายได้เพื่อสร้างฐานะครอบครัว แม้เป็นเรื่องสำคัญแต่ก็ควรมีเวลาและความใกล้ชิดให้กับลูก ควรแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของลูกตามสมควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ วัดทัศนคติความเป็นปีกแผ่นของครอบครัวจากความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร โดยการสอบถามนักเรียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบิดามารดาในภาพรวม เปรียบเสมือนบิดาและมารดาเป็นคนๆ เดียวกัน ซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้น ในคำถามเดียวกันเมื่อถามความรู้สึกที่มีต่อมารดาอาจได้คำตอบแตกต่างไปจากความรู้สึกที่มีต่อบิดา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาโดยแยกความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและความสัมพันธ์ระหว่างมารดาออกจากกัน

2. ในการศึกษาครั้งนี้ สอบถามนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างถึงจำนวนชั่วโมงในการใช้อินเทอร์เน็ต แต่ไม่ได้สอบถามถึงกิจกรรมที่นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่ทราบว่ากิจกรรมที่ทำมีประโยชน์หรือโทษต่อวัยรุ่น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาด้วยว่าลักษณะของกิจกรรมที่ทำมีผลอย่างไรต่อความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร

เอกสารอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528). *จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2525). การเปลี่ยนแปลงแบบแผนความสัมพันธ์ในครอบครัว: ทัศนะเชิงทฤษฎี. *วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา*, 1(1), 1-24.
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2547). *การจัดระเบียบทางสังคม: ความคิดพื้นฐานทางสังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2551). *ข้อมูลสถิติการศึกษา 2550: นักเรียนมัธยมศึกษา*. ค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2551, จาก <http://203.144.180.217/office/edud/stat/นักเรียนมัธยม.xls>
- Bengtson, V. L., & Schrader, S. S. (1982). Parent-child relations. In D. J. Mangen, & W. A. Peterson (Eds.), *Handbook of research instruments in social gerontology*, 2, (115-185). Minneapolis : University of Minnesota Press.
- Cooper, D. R., & Scindler, P. S. (2001). *Business Research Methods* (7th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Lystad, M. H. (1972). Social alienation: A review of current literature. *The Sociological Quarterly*, 13, 90-110.
- Turner, R. H. (2002). *Handbook of Sociological Theory*. New York: Kluwer Academic/Plenum.